

Колеснік Олександр Олександрович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри юридичного
документознавства навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук **Ялова О. В.**

ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ХАРТІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ МОВ АБО МОВ МЕНШИН У ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Раніше в національних державах головним об'єктом піклування й підтримки впродовж тривалого періоду їх існування були передусім державні мови, яким належить важлива об'єднавча функція. Мови ж етнічних меншин на законодавчому рівні не захищались.

Після об'єднання Європи ідеї еколінгвістики, очевидно, й спонукали фахівців із мовної політики створити документ, який би зобов'язав країни, що входять до Ради Європи, в законодавчому порядку сприяти захисту мов, які є під загрозою. З цієї метою й було розроблено та прийнято Європейську хартію регіональних або міноритарних мов. Таким чином члени Ради Європи, підписали 5 листопада 1992 р. в м. Страсбург Європейську Хартію регіональних мов або мов меншин.

Метою Хартії є «захист і розвиток історичних регіональних мов і мов національних меншин у Європі».

Отже насамперед потрібно визначитися з критеріями так званих мов. Згідно з текстом Хартії, так звані регіональні і нечисленні мови повинні відповідати таким критеріям:

– традиційно використовуватися на певній території громадянами, які є в тій чи іншій державі національною меншиною;

– мати істотні відмінності від офіційної державної мови.

Мови, на яких говорять мігранти, в Хартії не розглядаються.

Головні цілі Європейської Хартії :

– визнання регіональних мов або мов меншин, як засобу відображення культурного багатства.

– застосування дій спрямованих на розвиток регіональних мов або мов меншин з метою їх збереження.

Як зазначає Ю. Бестерс-Дільгер, на конференції в Більбао 20 квітня 2009 року генеральний секретар Ради Європи Террі Девіс говорив, що Хартія сприяє збереженню політичної стабільності при територіальній цілісності: «В основі Хартії лежить визнане міжнародною спільнотою положення про те, що мовне розмаїття зрештою послабить напруження, які виникають у відносинах між більшістю й меншістю.

Однак з цим документом не всі погоджуються і є той факт, що не всі країни його прийняли, а також не успішний досвід в країн, які його ратифікували. Показовою тут є позиція Франції, де Хартія викликала широке обговорення, в результаті якого Конституційна рада Франції 15 червня 1999 року прийняла рішення не ратифікувати її. В рішенні зазначалося, що надання мовам національних меншин особливих прав на офіційне використання порушить конституційні принципи цілісності Республіки, рівності перед законом та єдності французького народу. Це також має характер загрози територіальній цілісності країни. Не дивно, що Хартію не прийняла не тільки Франція, а й чимало інших країн. Не підписали й не ратифікували її, наприклад, Балтійські країни, проігнорувавши офіційну вимогу зробити це, яку Рада Європи поставила ще в 1993 році перед усіма новими членами Європейського Союзу. Не ратифікувала Хартію й Росія, хоча на її території є багато мов, яким загрожує вимирання.

Пригадуючи сказане, думка німецької славістки також критикує певним чином хартію і показує низку слабких сторін документа. Кожна держава сама ухвалює рішення щодо тлумачення відповідних понять, і це неминуче справляє враження свавільної чи умисної диференціації при підході до конкретних мов». У більшості країн поняття «регіональна» й «міноритарна» мова не диференціюють, трактуючи їх як цілісність, тобто означення мови, що має незначне поширення на певній території. В інших країнах, наприклад у Німеччині, ці поняття розрізняють. Польща надала статусу регіональної кашубській мові, яку до недавнього часу вважали діалектом польської, але відмовляється надати такий же статус сілезькій мові, побоюючись, що це може викликати розкол країни.

І очевидно, що головний недолік хартії полягає в тому, що вона не виконує свого призначення – не спроможна врятувати мови обмеженого вживання від вимирання. Як приклад Ю. Бестерс-Дільгер наводить дві міноритарні слов'янські мови, які побутують на території Німеччини, – верхньо- і

нижньолужицьку. Ці мови вмирають. Кількість носіїв нижньолужицької становить 5000 осіб, дещо більше носіїв верхньолужицької, але всі вони – люди старшого покоління, до того ж двомовні, усі володіють і німецькою. Свідчень того, що після впровадження положень хартії щодо підтримки цих мов люди частіше говорять ними або що батьки почали передавати їх дітям, немає.

«Західноєвропейський досвід показує, – зазначає Ю. Бестерс-Дільгер, – що із прийняттям хартії проблеми регіональних або міноритарних мов не зникли. Вона допомагає зберегти ці мови, але не дає жодних гарантій, іноді просто продовжує процес умирання.

Часовий розрив між підписанням і ратифікацією Хартії в окремих країнах досягає 13 років, зокрема в Чехії і Німеччині процедура підготовки до ратифікації зайняла 6 років, в Данії – 8 років, в Австрії, Іспанії, Україні – 9 років, в Люксембурзі – 13 років.

Нарешті, слід звернути увагу на значне число європейських країн, які не підписали і, відповідно не ратифікували Хартію: Албанія, Андорра, Бельгія, Болгарія, Греція, Грузія, Ірландія, Латвія, Литва, Монако, Португалія, Сан-Марино, Туреччина, Естонія.

Наприклад, Іспанія, в якій існують загальновідомі проблеми з національними меншинами, як мов меншин вказала офіційні мови автономій, виходячи при цьому з територіально-адміністративного поділу країни.

У Великобританії був застосований схожий підхід у виборі мов Хартії. Як мов, що захищаються Хартією, вказані уельський, шотландський, ірландський.

У Швейцарії мови вибиралися в залежності від того, який відсоток населення говорить тою чи іншою, тому мовами, зазначеними в Конвенції, стали романш та італійська – як найменш використовувані.

У Словаччині мовами, зазначеними в Хартії, стали мови тих національних меншин, чисельність яких становить як мінімум 20% загального населення країни.

Отже головним висновком є те, що хартія не є зручною для половини країн, тому що несе з собою нікому не потрібні витрати, дехто вважає розкол та соціальні заворушення. І вона ніяким чином не допомагає уникнути зникненню мов, а лише уповільнює це.

Список використаних джерел

1. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин документ 994_014, чинний, поточна редакція – Ратифікація від 15.05.2003, підстава – 802-IV.
2. Бестерс-Дільгер, Між конфліктом і консенсусом. 1994.

Король Марина Геннадіївна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук **Антошук А. О.**

ЕТИМОЛОГІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНА «КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ» У ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Мова як головний засіб спілкування людства обслуговує всі сфери суспільно-політичного, наукового, офіційно-ділового та культурного життя. У зв'язку зі швидким розвитком науково-технічного прогресу, коли йде перехід від ручних знарядь праці до машинних, відбуваються суттєві зміни у трудовому процесі, які безпосередньо передбачають розширення продуктивних можливостей суспільства. Таким чином в епоху сучасності та нових технологій в українську мову вводиться такий термін, як «кіберзлочинність».

Визначення терміна набуває, як практичного так і теоретичного значення, оскільки становлення процесу гармонізації та правової інтеграції у країнах Європейського Союзу, а також адаптації законодавства України до вимог європейського права, ще більше актуалізують вказану проблематику та привертають увагу мовознавців і правознавців до питань міжмовної комунікації у сфері юриспруденції.

У своїй статті Юлія Войтенко зазначає, що: «Кібербезпека – проблема століття», «в Україні на сьогодні, навіть не визначено таких ключових понять: кіберзлочинність, кіберзлочин, кіберзлочинець, кіберпростір, кібербезпека, кіберзахист [0]. Однак, у свою чергу, прийнятий у 2017 році Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» вводить нам такі терміни й дає їм чітке нормативне закріплення.

Термін «*кіберзлочинність*» часто вживається поряд з терміном «комп'ютерна злочинність», причому нерідко ці